

บทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์
ทางการทหาร ไทย - กัมพูชา

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

นาวาเอกหญิง นงนภัส ปฎิมาสุนทร
ประจำกรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง บทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านการทหาร ไทย – กัมพูชา

โดย นาวาเอกหญิง นงนภัส ปฎิมาสุนทร

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ตูลธร นวพิตร

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสติน ณ ออยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(ตูลธร นวพิตร)

พลตรี ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(ภาณุพงศ์ สุวณฺณสร์)

พันเอก กรรมการ
(สถิตย์พันธ์ ประกอบผล)

พันเอกหญิง กรรมการ
(ธนิตา วงษ์จินดา)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	นาวาเอกหญิง นงนภัส ปฏิมาสุนทร
เรื่อง	บทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหาร ไทย – กัมพูชา
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ : 7,258 จำนวนหน้า : 22
คำสำคัญ	การวิเทศสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ทางการทหาร
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่เพื่ออธิบายบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์กับการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหาร ไทย – กัมพูชา วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อให้เกิดอุปสรรค และข้อขัดข้องต่อการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ และเสนอแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหาร ไทย – กัมพูชาโดยอาศัยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์โดยนายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิบัติการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2563 – 2565 และแผนปฏิบัติการกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. 2563 – 2565 มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า แนวทางที่ดีที่สุดในการใช้บทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ การให้ความสำคัญและสนับสนุนภารกิจด้านการทูตฝ่ายทหาร การดำรงรักษาการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ การดำรงการที่นึ่งทางการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และดำรงรักษาความร่วมมือทวิภาคีในด้านต่างๆ ทั้งนี้ ในเชิงนโยบายรัฐบาลและกองทัพไทยควรจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวทางการใช้การวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการร่วมกันจากทุกหน่วยงาน รวมทั้งควรจัดทำแผนเพื่อพัฒนาด้านการบริหารจัดการกำลังพลที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้านการวิเทศสัมพันธ์ และในทางปฏิบัติ กองทัพไทยควรจัดทำคู่มือแนวทางการใช้การวิเทศสัมพันธ์โดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและพิธีการทูตฝ่ายทหาร และในด้านการจัดการกำลังพลควรปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้ทันสมัย โดยใช้หลักความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์ รวมทั้งมีแนวทางการรับราชการที่ชัดเจนหน่วยควรให้ความสำคัญกับกระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเพราะเป็นกระบวนการแรกที่จะทำให้องค์กรได้บุคคลที่เหมาะสมกับงานเข้ามาปฏิบัติงาน

ABSTRACT

AUTHOR: Captain NONGNAPHAT PATIMASOONTORN

TITLE: The role of external relations in enhancing military relations
between Thai - Cambodia

DATE: September 2021 **WORD COUNT :** 7,258 **PAGES :** 22

KEY TERMS: External relations and military relations

CLASSIFICATION: Unclassified

The purpose of this research is to explain about the roles of external relations in enhancing the military relations between Thailand and Cambodia along with the factors that may have caused obstacles and limitations when carrying out external relations, as well as to propose an operational framework in enhancing military relations between Thailand and Cambodia by adhering to the 20 year national strategic development plan, Ministry of Defence operational framework for year 2020 – 2022, and Royal Thai Armed Forces operational framework for year 2020 – 2022 for this research. The research concludes that the best way to enhance external relations with our neighboring Armed Forces is to prioritize and support all diplomatic military missions, maintain an exchange of visits at various levels, exchanges of military education enrollment, exchanges of culture, and maintaining various bilateral cooperation. As for the policies by the government and Armed Forces, Thailand should establish a policy or strategy to develop the use of external relations in order to enhance relations with neighboring countries, with the emphasis on integration from all organizations, as well as organize a development plan to manage personnel that will operate in the field of

external relations. As for operations, the RTARF should also develop a handbook which has details regarding external relations operations and ways to enhance relations and military protocol with neighboring countries. As for the management of personnel, all rules and regulations should be up to date with using knowledge as a base, as well as have a clear career path for personnel, in order for units to select personnel that are suitable and qualified for that position.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่างานอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ตุลธร นวพิตร, พันเอก สถิตพันธ์ ประกอบผล และ พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ นอกเหนือจากข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยแล้ว ยังได้รับกำลังใจและคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลตรี ภาณุพงศ์ สุวัฒน์สุส ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาและสนับสนุนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย พลตรี มหศักดิ์ เทพหัสติน ณ อยุธยา ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากผู้เกี่ยวข้อง

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ ในการทำวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้สมตามความมุ่งหวัง ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่าวิจัยฉบับนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก และสำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหารกองบัญชาการกองทัพไทย สืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
วิธีการศึกษา.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	6
การวิเทศสัมพันธ์ของกองบัญชาการกองทัพไทยกับ.....	6
ความสัมพันธ์ของ ไทย – กัมพูชา	
ภารกิจของการวิเทศสัมพันธ์ กองบัญชาการกองทัพไทย.....	6
ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา.....	7
บทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์.....	9
ระหว่างไทยกับกัมพูชา	
ปัญหาของการวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์.....	12
ของไทย – กัมพูชา	
สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง.....	12
ทางเลือกทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาความสัมพันธ์.....	15
ของไทย – กัมพูชา ด้วยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์	
แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย – กัมพูชา.....	16
ด้วยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์	
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	18
บทที่ 4 บทสรุป	21
ข้อเสนอแนะ.....	22
เอกสารอ้างอิง	23

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยไว้ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศภาพรวม ดังนี้ “ประเทศชาติมีความมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติไว้ 6 ด้าน โดยหัวข้อบทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหาร ไทย – กัมพูชา คือ ยุทธศาสตร์ด้านที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

กระทรวงกลาโหมมีแผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2563 - 2565 ซึ่งแบ่งออกเป็น จำนวน 6 เรื่อง โดยหนึ่งในนั้นคือ แผนปฏิบัติการเรื่อง การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ จำนวน 1 แนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ ประเทศมหาอำนาจและองค์การระหว่างประเทศรวมทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี

สำหรับในส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งมีภารกิจในการรับผิดชอบ การวางแผนพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย ให้สามารถติดต่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับรัฐบาล ระดับกระทรวง และหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม ตลอดจนการแบ่งมอบความรับผิดชอบในการดำเนินการให้กับกองทัพ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จะมีแผนปฏิบัติการกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ.2563 – 2565 ยึดหลัก “กองทัพไทยปฏิบัติงานภายใต้พระบรมราโชบายขององค์จอมทัพไทย และตามนโยบายของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงกลาโหม” ในประเด็นการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับต่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์ ให้มีความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหารมีความเชื่อมั่นและความร่วมมือจากมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศอย่างสมดุล ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศโดยรวม ในยุคโลกาภิวัตน์ โลกได้เชื่อมต่อกันอย่างไม่มีอะไรมาหยุดยั้งได้ นำมาซึ่งความสำคัญของงานด้านการวิเทศสัมพันธ์ และการสร้างพันธมิตรในรูปแบบและระดับที่ต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในรูปแบบของทวิภาคี และพหุภาคี ไปจนถึงการรวมตัวกันเป็นองค์กรนานาชาติในระดับภูมิภาค หรือในระดับโลก ประเทศต่างๆ ต่างพยายามแสวงหาประโยชน์ให้เกิดขึ้นต่อรัฐชาติของตน จึงเกิดการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะในประเด็นของการจัดวางพลังอำนาจหรือเครื่องมือของชาติ ในอันที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ชาติ และการวิเทศสัมพันธ์เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการเจรจา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีอยู่แล้วให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อให้ชาติอื่นมีความเห็นหรือกระทำตามที่ชาติตนปรารถนา ดังนั้น การวิเทศสัมพันธ์จึงเป็นปัจจัยพลังอำนาจประการหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การวิเทศสัมพันธ์จึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยพลังอำนาจแห่งชาติปัจจัยอื่น ประเทศไทยมีประวัติร่วมกับราชอาณาจักรกัมพูชามาเป็นเวลายาวนาน ทั้งช่วงเวลาแห่งสันติภาพ และบางช่วงเวลาอาจต้องอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมแห่งความไม่เป็นมิตรต่อกัน สภาพดังกล่าว ถูกกำหนดโดยนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ของผู้ปกครองในแต่ละประเทศในห้วงเวลานั้นๆ ทั้งอยู่ในรูปแบบของเพื่อนที่เป็นมิตรต่อกัน ไปจนถึงเพื่อนที่ขัดแย้งกันจนถึงขั้นการทำสงครามต่อกัน เพื่อแย่งชิงในสิ่งที่ต้องการเอามาเป็นของชาติตน

กองทัพไทย ในฐานะส่วนหนึ่งของทั้งหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และในฐานะผู้รับนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะในห้วงของความขัดแย้งจนถึงที่อาจต้องใช้ความรุนแรงต่อกัน จึงมีส่วนสำคัญในอันที่จะนำมาซึ่งสันติภาพหรือความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านที่จะต้องอยู่ร่วมกันต่อไป ในขณะที่เดียวกับที่ภูมิภาคก็ก้าวเข้าสู่การเป็นชุมชนอาเซียน ซึ่งโลกเชื่อมต่อและร่วมมือกันอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ การกำหนดยุทธศาสตร์ให้กองทัพใช้พลังอำนาจด้านการทหารด้วยการดำเนินงานด้านการวิเทศสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ ย่อมเป็นความจำเป็นในยุคปัจจุบันต่อการนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกัน อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ชาติไทยมากกว่าการขัดแย้งกัน

การที่จะให้ผลการดำเนินการข้างต้นสำเร็จไปด้วยดี เราจำเป็นต้องดำเนินการวิจัยเพื่อตอบประเด็นคำถามที่สำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์บทบาทการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพไทย และการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศกับการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ เป็นอย่างไร

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย ใช้การวิจัยจากเอกสาร และการวิจัยเชิงอรรถาธิบาย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ตามที่วิทยาลัยการทัพบก กำหนดเป็นแนวทางในการศึกษา

2. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาข้อมูล/ความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้านโดยอาศัยบทบาทของการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์นโยบายด้านการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพไทย โดยใช้ระยะเวลาการศึกษา เริ่มตั้งแต่ปี 2561 ด้านความสัมพันธ์ ไทย – กัมพูชา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากการสืบค้นจากเอกสาร ตำรา วารสาร เอกสารสิ่งพิมพ์ นโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้การเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ รวมทั้งข้อมูลประสบการณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่สามารถอ้างอิงได้มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ที่ใช้ในหลักสูตรของวิทยาลัยการทัพบกของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางในคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป และกำหนดแนวทางด้านการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารระหว่าง ไทย – กัมพูชา

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

พัฒนาและเสนอโครงร่างวิจัย ในห้วงพฤศจิกายนจนถึงธันวาคม หลังจากได้รับอนุมัติโครงร่างวิจัยเรียบร้อยแล้วจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ในธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ไม่เกินมีนาคม นำข้อมูลที่วิเคราะห์มาสรุปและอภิปรายผล ให้แล้วเสร็จในเมษายน นำมาจัดทำรายงานวิจัย และรูปเล่มวิจัย พร้อมนำเสนอรายงานวิจัยในพฤษภาคม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้าน การทหารกับต่างประเทศ โดยเฉพาะกับราชอาณาจักรกัมพูชา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ และการแก้ไขข้ออุปสรรคดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ
3. ทำให้ทราบแนวทางการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการมี ความสัมพันธ์ทางทหารกับราชอาณาจักรกัมพูชาในแง่มุมต่างๆ
4. ทำให้ได้ความรู้ใหม่ในเรื่องการวิเทศสัมพันธ์ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ ไทย - กัมพูชา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีอยู่แล้วให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

การวิเทศสัมพันธ์ของกองบัญชาการกองทัพไทยกับความสัมพันธ์ของ ไทย – กัมพูชา ภารกิจของการวิเทศสัมพันธ์ กองบัญชาการกองทัพไทย

ในปัจจุบัน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนับได้ว่าเป็นงานที่สำคัญยิ่ง และมีผลต่อความมั่นคงของประเทศชาติ โดยภารกิจในการติดต่อ และประสานงานกับต่างประเทศ เช่น งานวิเทศสัมพันธ์ งานพิธีการ งานรับรอง และงานทูตทหาร จึงเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ดี ในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จสูงสุด จำต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ประการประกอบเข้าด้วยกัน เช่น บุคลากร ผู้ที่ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี และมีความรู้ความชำนาญในด้านภาษาพอสมควร โดยทั่วไปการปฏิบัติงานของสำนักวิเทศสัมพันธ์จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการติดต่อประสานงาน อย่างไรก็ดี หากบุคลากรมีความรู้ในภาษาต่างประเทศอื่นๆ ก็จะทำให้การดำเนินงานและการติดต่อกับชาวต่างประเทศประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

จากภารกิจและขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานวิเทศสัมพันธ์ วิเคราะห์ออกมาเป็นงาน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารกับต่างประเทศได้ ดังนี้ (พลตรี กิตติ สุขสมสถาน, 2541)

1. การทูตฝ่ายทหาร ซึ่งให้เห็นนโยบายการทูตฝ่ายทหารในปัจจุบัน แสดงจำนวน และประเทศ ที่กองทัพไทยมีการแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารระหว่างกัน การดำเนินงาน และประโยชน์ที่ได้รับจากการมีผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร (ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทยในต่างประเทศ และผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศในประเทศไทย)
2. การแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำทางทหารต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าผู้นำทางทหารระดับใดที่มีการแลกเปลี่ยนการเยือน เน้นประเทศใดบ้าง ความถี่ในแต่ละปี ประโยชน์หรือผลพลอยได้ที่ได้รับเป็นอย่างไร

3. การฝึกศึกษา แสดงการช่วยเหลือทางทหารด้านการฝึกศึกษา ที่กองทัพไทยได้รับจากต่างประเทศ และที่ไทยให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ ความเหมาะสมในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต
4. การจัดกิจกรรมทางทหาร แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางทหารที่กองทัพไทย และกองทัพต่างประเทศจัดขึ้นว่าได้รับความร่วมมือจากมิตรประเทศเพียงใด ประโยชน์หรือผลสะท้อนที่ได้รับ กิจกรรมเหล่านี้ เช่น การจัดงานพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ การแสดงอาวุธยุทโธปกรณ์ หรือแม้แต่การจัดการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์
5. ความร่วมมือทางทหารระดับทวิภาคี แสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือ เช่น ข้อตกลงว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การส่งกำลังบำรุง การฝึกร่วม การฝึกร่วมผสม เป็นต้น เหล่านี้จะเอื้อประโยชน์แก่กองทัพไทย และเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างไร

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชามีความสัมพันธ์กันมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นร่องรอยที่มีความขัดแย้ง และทำสงครามระหว่างกันเป็นระยะๆ ขณะเดียวกันก็ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาตลอด สำหรับปัญหาความขัดแย้งระหว่างไทยกับกัมพูชา สามารถแยกออกเป็นปัญหาหลักๆ 3 ประเด็น (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2559) คือ ปัญหาดั้งเดิม ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ของชาติ และการเมืองระหว่างประเทศ และปัญหาภัยแทรกซ้อนรูปแบบใหม่ โดยปัญหาในแต่ละประเด็นสามารถแยกได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาดั้งเดิม

1.1 ปัญหาหลักเขตแดนทางบก ซึ่งเป็นปัญหาดั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2450 ไทยและกัมพูชาได้มีการจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมกันตลอดแนวชายแดน จำนวน 73 หลัก และเริ่มต้นสำรวจร่วมกันอีกครั้งเมื่อ มี.ย. 49 – ธ.ค. 51 ประกอบกับบางช่วงเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในกัมพูชา ทำให้หลักเขตแดนบางหลักชำรุด สูญหาย หรือถูกเคลื่อนย้าย โดยเฉพาะต่างฝ่ายต่างยึดถือแผนที่คนละฉบับ จึงทำให้เกิดปัญหาแนวเส้นเขตแดนระหว่างกันอยู่

เสมอ และหาข้อยุติได้ยาก ในปัจจุบัน ชุดสำรวจร่วมไทย – กัมพูชา ได้สำรวจหลักเขตแดนเรียบร้อยแล้ว 48 หลัก โดยตกลงร่วมกันได้ 33 หลัก และตกลงกันไม่ได้ 15 หลัก

1.2 ปัญหาการอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน เนื่องจากเมื่อ พ.ศ. 2515 กัมพูชาได้ประกาศเขตไหล่ทวีปของตน โดยไม่หารือกับไทย ดังนั้น เมื่อ พ.ศ. 2516 ไทยจึงได้ประกาศเขตแดนไหล่ทวีปเช่นกัน จึงทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนบริเวณอ่าวไทย

1.3 ปัญหาการรุกรานและละเมิดเขตแดน ซึ่งเกิดจากความไม่ชัดเจนเรื่องเส้นเขตแดนและต่างฝ่ายต่างยึดแผนที่คนละฉบับ เมื่อ 14 มิ.ย. 43 จึงมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังคงมีการกระทำที่ละเมิดต่อบันทึกความเข้าใจดังกล่าวอยู่เป็นประจำ

1.4 ปัญหาการปลูกไร่กระแสดชาตินิยม ซึ่งรากฐานปัญหาเกิดมาจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และลัทธิชาตินิยมเป็นหลัก ปัญหาประการแรกของประเทศทั้งสองนั้นเกิดจากการขีดแบ่งเส้นเขตแดนโดยชาติตะวันตก ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศต่างเป็นดินแดนที่มีวัฒนธรรม และลักษณะชาติพันธุ์เดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความหวาดระแวงที่กัมพูชามีต่อไทยในเรื่องวัฒนธรรมที่แพร่เข้าไปในกัมพูชาโดยสื่อต่างๆ ทำให้มีการสร้างกระแสปลูกไร่ให้เข้าใจว่ากัมพูชาเสียเปรียบไทยมาตลอด นอกจากนี้ สื่อกัมพูชายังมีการนำเสนอประเด็นความขัดแย้งซึ่งกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทย อันเป็นการสร้างความหวาดระแวงและรังเกียจไทย

2. ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ของชาติ และการเมืองระหว่างประเทศ ไทยและกัมพูชาต่างก็เป็นประเทศประชาธิปไตย และต่างก็ตั้งผลประโยชน์หลักแห่งชาติไว้ที่เป้าหมายเดียวกัน หรือผลประโยชน์ที่จะสูญเสียไปไม่ได้ไว้ที่ตำแหน่งเดียวกัน ซึ่งส่งผลต่อความขัดแย้ง โดยหากการเจรจานั้นดำเนินการมิได้ ย่อมนำไปสู่ความรุนแรง ซึ่งผลประโยชน์หลักของทั้งไทยและกัมพูชาให้คุณค่าว่าเป็นผลประโยชน์หลักที่จะสูญเสียไปไม่ได้ คือ ปัญหาปราสาทพระวิหาร และพื้นที่ทับซ้อนกับปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล และเมื่อพิจารณาความขัดแย้งของไทยกับกัมพูชานั้น ส่วนหนึ่งต้องพิจารณาไปที่บทบาทและท่าทีของเวียดนามที่พยายามช่วงชิงความเป็นเจ้าในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากไทย โดยการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเวียดนามในระดับภูมิภาค และแม้ว่าบทบาทของเวียดนามในองค์การภูมิภาค เช่น อาเซียน จะมีบทบาทไม่โดดเด่นเท่ากับไทย แต่หากมอง

ไปเฉพาะส่วนย่อยในภูมิภาคอย่างอินโดจีน ก็จะเห็นถึงบทบาทความเป็นผู้นำของเวียดนาม ที่มีเหนือลาว และกัมพูชา อันเนื่องมาจากสายสัมพันธ์ระหว่างเวียดนาม ลาว และ กัมพูชา ที่มีมาตั้งแต่สมัยสงครามเย็น ประกอบด้วยความใกล้ชิดและสายสัมพันธ์อันดีของ ฮุนเซนกับเวียดนาม ยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับเวียดนามมีความแนบแน่น ยิ่งขึ้น ซึ่งในทางกลับกันหมายถึงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทยก็ย่อมจะถดถอย ลงจากยุทธศาสตร์การครองความเป็นเจ้าในอินโดจีนของเวียดนาม

3. ปัญหาภัยแทรกซ้อนรูปแบบใหม่

3.1 ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากชายแดนไทย – กัมพูชา มีช่องทางธรรมชาติ หลายช่องทางที่เอื้อต่อการข้ามแดน จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆกับไทย ที่สำคัญ คือการลักลอบ ค้ายาเสพติด การปล้นสะดมตามแนวชายแดน การโจรกรรมรถ การค้าอาวุธ การค้ามนุษย์

3.2 ปัญหาบ่อนการพนันตามพื้นที่ชายแดน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ และนำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3.3 ปัญหาแรงงานต่างด้าว อันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจ จึงทำให้ชาวกัมพูชา หลบหนีเข้าไทยเพื่อหางานทำ ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจัง จะส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงของไทยได้

3.4 ปัญหาการลักลอบตัดไม้ในไทย ซึ่งมีชาวกัมพูชาเข้ามาลักลอบตัดไม้ในไทยเป็น ประจำโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน ทำให้เกิดการปะทะระหว่างกัน

บทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา

1. ด้านการทูตฝ่ายทหาร กองทัพไทยและกองทัพกัมพูชามีการแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตฝ่าย ทหารระหว่างกัน
2. ด้านการแลกเปลี่ยนการเยือน มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำทางทหารระดับสูง และ จากการประชุมประสานงานฝ่ายเสนาธิการระดับอาวุโส ไทย – กัมพูชา ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้อง ในการขยายขอบเขตการแลกเปลี่ยนการเยือนไปสู่หน่วยทหารระดับกลาง ซึ่งในปัจจุบัน กัมพูชา มีการดำเนินการแล้วระหว่างกองทัพอากาศไทย กับกองทัพอากาศกัมพูชา

3. ด้านการฝึกศึกษา กองทัพอไทยเสนอที่นั้งหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพให้กับกัมพูชา และในปี 2560 กัมพูชาเสนอที่นั้งหลักสูตรภาษากัมพูชาให้กับกองทัพอไทย จำนวน 5 ทุน ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างเห็นพ้องให้ดำรงการแลกเปลี่ยนที่นั้งการศึกษา พร้อมจัดทำตารางแผนงานความร่วมมือด้านการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565)
4. ด้านการจัดกิจกรรมทางทหาร ไทยเสนอให้มีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและกีฬาทหารในระดับกองทัพอไทยกับกองทัพอกัมพูชา ซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องในการจัดกิจกรรมดังกล่าว
5. ด้านความร่วมมือทางทหารระดับทวิภาคี

5.1 กัมพูชาได้ส่งกำลังพลเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึกร่วม/ผสม Cobra Gold 2019 นอกจากนี้ กองทัพอเรือไทย เชิญกองทัพอเรือกัมพูชา เข้าร่วมกิจกรรมสวนสนามทางเรื่อนานาชาติ เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี การก่อตั้งอาเซียน เมื่อ พ.ย. 2560

5.2 การรักษาสันติภาพ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องในการแลกเปลี่ยนวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้รับการฝึกในหลักสูตรสันติภาพระหว่างกัน ซึ่งตั้งแต่ปี 2560 – 2563 กัมพูชาได้ส่งนายทหาร มาเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร UNSOC ทุกปี และใน ก.ย. 2561 ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเครือข่ายศูนย์สันติภาพอาเซียน ครั้งที่ 6 ซึ่งกัมพูชาได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย จากนั้นใน ก.ค.2562 ไทยเป็นเจ้าภาพการฝึกอำนวยการด้านการรักษาสันติภาพของอาเซียน โดยได้เชิญกัมพูชาส่งผู้แทนเข้าร่วมการฝึกดังกล่าว นอกจากนี้ กัมพูชาได้เชิญให้กองทัพอไทยส่งนายทหารเข้าร่วมการฝึกอบรมการเก็บกู้ทุ่นระเบิดในภารกิจรักษาสันติภาพ ระหว่างปี 2560 – 2561

5.3 ด้านการข่าว มีการประชุมแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างกรมข่าวทหาร กับฝ่ายปฏิบัติการภายนอก กรมข่าวทหารกัมพูชา ซึ่งจัดการประชุมครั้งแรก ณ กรุงเทพมหานคร ในปี 2549 ต่อมา มีการจัดการประชุมครั้งที่ 2 โดยกรมข่าวทหาร เป็นเจ้าภาพในปี 2561

5.4 ด้านการปฏิบัติการเพื่อนมนุษย์ชน และบรรเทาสาธารณภัยกรมข่าวทหารได้เชิญกรมข่าวทหารกัมพูชา เข้าร่วมการประชุม HA/DR TTX 2018 ซึ่ง กรมข่าวทหารเป็นเจ้าภาพร่วมกับ กรมข่าวทหาร กองกำลังสหรัฐฯ ภาคพื้นแปซิฟิก ในปี 2561 ณ กรุงเทพฯ

5.5 ด้านการฝึกอบรมโครงการเกษตรและปศุสัตว์ ศูนย์ประสานงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองทัพอไทย ได้เชิญกำลังพลกัมพูชามาเข้ารับการฝึกอบรม และสัมมนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ประเทศไทย เพื่อจะนำความรู้ไป

จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในกัมพูชา โดยฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่ การเกษตรผสมผสาน ปศุสัตว์ และการแปรรูป โดยศูนย์ประสานงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองทัพอากาศไทย ได้มีการเดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ในกัมพูชา นอกจากนี้ ยังได้ขออนุมัติร่างแผนแม่บทและงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือการพัฒนาจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มต้นแบบแก่กัมพูชา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567)

5.6 กองทัพอากาศไทย เสนอให้มีการจัดการประชุม Army to Army Talks กองทัพเรือไทย เสนอให้มีการจัดการประชุม Navy to Navy Talks ซึ่งกัมพูชาจะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงทราบต่อไป สำหรับ กองทัพอากาศไทย และกองทัพอากาศกัมพูชา เห็นพ้องให้ดำรงความร่วมมือทวิภาคีผ่านกลไก Air Working Group

5.7 ด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิด ฝ่ายไทยแจ้งให้ฝ่ายกัมพูชา ทราบถึงการดำเนินการความร่วมมือระหว่างศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดกองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศกัมพูชา พร้อมทั้งขอให้กัมพูชาสนับสนุนในการอำนวยความสะดวก ซึ่งฝ่ายกัมพูชารับทราบและจะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงทราบต่อไป

5.8 เมื่อ ม.ค.2546 ชาวกัมพูชาก่อการจลาจลในกรุงพนมเปญ โดยได้บุกเผาสถานทูตไทยและอาคารพาณิชย์ที่คนไทยเป็นเจ้าของ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการกล่าวหาว่านักแสดงหญิงชาวไทย สุวนันท์ คงยิ่ง ได้กล่าวว่ากัมพูชาได้ขโมยนครวัดไปจากไทย โดยมีการอ้างแหล่งข้อมูลว่ามาจากเรื่องที่เขียนขึ้นโดยกลุ่มชาตินิยมเขมรโดยที่ไม่มีหลักฐานสนับสนุน เหตุการณ์ในครั้งนั้น กองทัพอากาศไทย ได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมืออย่างดีในการอพยพคนไทยกลับประเทศจาก พลเอก เตีย บันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กัมพูชา ในการนำกำลังทหารมาดูแลโดยรอบสนามบินโปเชนตงเอาไว้ ซึ่งทำให้แผนการอพยพเป็นไปอย่างเรียบร้อย

5.9 เมื่อ 11 มิถุนายน 2561 พลโท สุนัย ประภูษเณย์ ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษของไทย และพลตรี จาบ เพี้ยกระเดย ผู้บัญชาการกองพลรบพิเศษที่ 911 กัมพูชา ได้ร่วมกระโดดร่มมิตรภาพในการกระโดดร่มมิตรภาพพหุภาคีระหว่างการฝึกซ้อมระหว่างหน่วยรบพิเศษไทย – สิงคโปร์ ณ สนามฝึกโดดร่มบ้านท่าเตื่อ ศูนย์สงครามพิเศษ จ.ลพบุรี ซึ่งจากความคิดเห็นของพันเอก ดร.สรายุทธ บุญจื่อ อดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทย ประจำราชอาณาจักรกัมพูชานั้น การกระโดดร่มร่วมกันดังกล่าวระหว่างไทยกับกัมพูชา

เป็นการใช้ความสนใจ ศักยภาพและขีดความสามารถร่วมกัน และยังเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นครั้งแรกของหน่วยรบพิเศษของทั้งสองประเทศ ทำให้ลดความหวาดระแวง และสร้างความไว้วางใจกันมากขึ้น

ปัญหาของการวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย – กัมพูชา

ในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการวิเทศสัมพันธ์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. คณะผู้ช่วยทูตทหารไทยประจำราชอาณาจักรกัมพูชา บางครั้งมีความยากลำบากในการเข้าถึงผู้นำทางทหารระดับสูง และกัมพูชายังคงมีความหวาดระแวงต่อไทย
2. การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างไทยกับกัมพูชาในปัจจุบันมีจำนวนที่น้อย เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน เช่น มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ และส่วนใหญ่ยังคงมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างไทยกับกัมพูชาเฉพาะนายทหารระดับสูง ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างกำลังพลผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะประสานงานระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้ลดอุปสรรค และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. อุปสรรคด้านภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างไทยและกัมพูชา และจำนวนล่ามภาษากัมพูชายังคงมีจำนวนน้อย
4. กองทัพไทยกับกองทัพกัมพูชายังไม่มีการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ อันจะเป็นกิจกรรมทางทหาร โดยจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นของทั้งสองประเทศ
5. ปัญหาไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการกระชับความสัมพันธ์ เนื่องจากไม่สามารถมีการเยี่ยมเยือนระหว่างกันของทั้งสองประเทศ

สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

(เอกสารวิเคราะห์เชิงนโยบาย แนวทางการดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา, 2553)
(หนังสือข่าวทหารอากาศ, 2562)

1. ด้านการเมือง ในปี 2561 กัมพูชาจัดการเลือกตั้งทั่วไปสมัยที่ 6 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคประชาชนกัมพูชาชนะการเลือกตั้ง ทำให้กัมพูชาเข้าสู่ยุคการปกครองโดยพรรคการเมืองพรรคเดียว มีเป้าหมายนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากสถานะประเทศด้อยพัฒนา รัฐบาลยังคงใช้นโยบายประชานิยม ปราบปรามการทุจริต พัฒนากองทัพให้ทันสมัย และ

ลดอัตราความยากจน อย่างไรก็ตาม ยังมีความเคลื่อนไหวของนายสม รังสี อดีตหัวหน้าพรรคสังเคราะห์ชาติ ซึ่งถูกยุบพรรคและลี้ภัยทางการเมือง วิจัยการเลือกตั้งว่าเป็นความถดถอยของประชาธิปไตย กระตุ้นให้ชาวกัมพูชาประท้วงผลการเลือกตั้ง และเรียกร้องให้ประชาคมระหว่างประเทศปฏิเสธผลการเลือกตั้ง ส่งผลให้สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ออกมาตรการคว่ำบาตร และห้ามเจ้าหน้าที่รัฐบาลกัมพูชาเดินทางเข้าสหรัฐฯ เพื่อกดดันรัฐบาล

ในส่วนของความสัมพันธ์ด้านการเมือง ไทยและกัมพูชา ยังคงมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์หยุดชะงักลง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชามีได้ปรารถนาให้ความขัดแย้งเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ในระดับประชาชน จึงจำกัดความขัดแย้งให้เป็นปัญหาระดับผู้นำประเทศ

2. ด้านการทหาร กองทัพแห่งชาติกัมพูชากำหนดแผนเสริมสร้าง และยกระดับภารกิจการป้องกันประเทศ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนที่ติดต่อกับไทย และลาว ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น มีการเตรียมกำลัง และสมทบกับกำลังกับหน่วยต่างๆ เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นตลอดแนวชายแดน สกัดกั้นและปราบปรามการทำผิดกฎหมายทุกรูปแบบ ส่งเสริมกำลังพลให้เข้าร่วมการฝึกกับมิตรประเทศ นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงโครงสร้างกองทัพ และปรับลดกำลังพลตามเงื่อนไขของกลุ่มประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ และธนาคารโลก รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถด้านยุทธโธปกรณ์ และกำลังพล โดยได้รับความช่วยเหลือจากมิตรประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะจีน เวียดนาม รัสเซีย และเกาหลีใต้ ส่งผลให้กองทัพแห่งชาติกัมพูชามียุทธโธปกรณ์เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ กองทัพอากาศกัมพูชาได้จัดส่งกำลังพลเข้ารับการศึกษาลักสูตรการบินที่จีน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดหา เครื่องบินรบเข้าประจำการในอนาคต

ความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา ด้านการทหาร เปรียบเสมือนเครื่องมือที่สำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชาให้กลับมาดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่มีกลไกความร่วมมือชายแดน ไทย – กัมพูชา 3 กลไก อันประกอบด้วยคณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย – กัมพูชา โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อย บริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธาน และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย – กัมพูชา โดยมีแม่ทัพภาค หรือเทียบเท่าเป็นประธาน

3. ด้านเศรษฐกิจ กัมพูชากำหนดเป้าหมายที่จะพาประเทศให้หลุดพ้นจากสถานะประเทศด้อยพัฒนา โดยเป้าหมายสำคัญคือเพิ่มสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมใน GDP ให้ได้ร้อยละ 30

ภายในปี 2568 ปรับโครงสร้างการส่งออกให้มีความหลากหลายมากขึ้น ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจกลับลดลงเนื่องจากภาวะผันผวนของเศรษฐกิจโลก และผลกระทบจากการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป และสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจกัมพูชายังคงได้รับความช่วยเหลือจากจีนในทุกด้าน

ไทยและกัมพูชามีการลงทุนความตกลงว่าด้วยการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ เมื่อ พ.ศ. 2539 และกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. 2544 โดยทั้งสองฝ่ายได้มีการพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านสังคม กัมพูชาเป็นประเทศขนาดเล็ก และจัดอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน รัฐบาลกัมพูชาจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อมุ่งขจัดความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะในชนบทให้ดีขึ้น ในส่วนประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเขตแดนยังคงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของกัมพูชา ประกอบกับรัฐบาลควบคุมสื่อให้ประชาชนรับข้อมูลด้านเดียวซึ่งจะง่ายต่อการปกปิด และปลุกกระแสชาตินิยม ทั้งนี้ ประชาชนมีอัตราการรู้หนังสือในระดับปานกลาง ประชากรในวัยแรงงานรู้หนังสือน้อย

ไทยและกัมพูชามีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย - กัมพูชา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรม และใช้เป็นกลไกในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ ยังจัดตั้งคณะกรรมการด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว เพื่อผลักดันความร่วมมือในแต่ละสาขาด้วย

5. ด้านข้อมูลข่าวสาร กัมพูชากำลังอยู่ในระหว่างการออกกฎหมายโทรคมนาคม กฎหมายอาชญากรรมไซเบอร์ กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยการร่างยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณา โดยในอนาคตจะจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมารับผิดชอบ ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีการประเมินภัยคุกคามด้านไซเบอร์โดยเตรียมการป้องกันภัยคุกคามในระยะต่างๆ โดยในระยะยาวนั้นจะให้อำนาจหน่วยงานของรัฐที่จะสืบสวนและใช้มาตรการต่างๆ เพื่อจัดการการยั่วยุบนอินเทอร์เน็ต การดูหมิ่น การเหยียดเชื้อชาติ รวมถึงเผด็จการและตอบโต้ข้อมูลที่ผิดที่มาจากสื่อ

6. ด้านภูมิประเทศ ไทยและกัมพูชามีแนวพรมแดนติดต่อกันความยาวประมาณ 798 กม. แบ่งเป็นตามแนวสันปันน้ำประมาณ 524 กม. ตามแนวลำน้ำประมาณ 216 กม. และเป็น

เส้นตรงประมาณ 58 กม. ซึ่งจนถึงปัจจุบันนี้ ปัญหาเขตแดนยังคงเป็นปัญหาหลักที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาปราสาทพระวิหาร และพื้นที่ทับซ้อนกับปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

7. ด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน กัมพูชากำหนดเป้าหมายจะนำพาประเทศหลุดพ้นจากสถานะประเทศด้อยพัฒนา จึงมุ่งเน้นขยายความร่วมมือทุกรูปแบบกับนานาชาติทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน จีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีการลงทุนและให้ความช่วยเหลือในทุกด้านต่อกัมพูชา ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยคิดเป็น 1 ใน 3 ของความช่วยเหลือทั้งหมดที่กัมพูชาได้รับในปี 2563 เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น สนามบิน ท่าเรือน้ำลึก ถนน สะพาน รถไฟความเร็วสูง เป็นต้น ทั้งนี้ กัมพูชาต้องพึ่งพาเงินในทุกมิติในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืน

ทางเลือกทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย – กัมพูชา ด้วยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา และการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ทั้ง 7 ด้านแล้ว ทางเลือกทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย – กัมพูชา ด้วยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ ยังต้องพิจารณาร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ธโรธร ตู้องค์, 2559) โดยมีทางเลือก 2 ทางเลือก ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism) หรืออุดมคตินิยม (Idealism) ที่มาจากนักปรัชญาการเมืองคนสำคัญ คือ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่เน้นบทบาทและหน้าที่ของรัฐเพื่อสนับสนุนสิทธิเสรีภาพปัจเจกบุคคล เจรามี่ เบนแธม (Jeremy Bentham) ที่เน้นกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมระดับสากล ฌอง ฌาค รูสโซ (Jean Rousseau) อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) ที่เป็นผลในทางปฏิบัติจากความร่วมมือระหว่างประเทศจากระบบความมั่นคงร่วม (collective security) โดยมีสมมติฐานจากการมองโลกแง่ดี คือ มนุษย์โดยธรรมชาติเป็นคนดีช่วยเหลือคนอื่น มีความคิดสร้างสรรค์มีเหตุผล ประพฤติปฏิบัติถูกต้อง ตามศีลธรรมนำสังคมก้าวหน้า สงบสุข มีความร่วมมือ บรรลุสันติภาพ หลีกเลี่ยงสงคราม

ทางเลือกที่ 2 แนวคิดทฤษฎีสัจนิยม (Realism) มาจากปรากฏการณ์จริงมีพื้นฐานจากแนวคิดอนุรักษนิยม (conservatism) มองโลกจากความเป็นจริง มาจากแนวคิดของ

นักปรัชญาการเมืองที่สำคัญ คือ ทูซิดิดีส (Thucydides) มองมนุษย์และโลกในแง่ร้าย สังคมมนุษย์มีความขัดแย้งและสงคราม รัฐนับเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุดที่มุ่งเน้นผลประโยชน์แห่งชาติ

แนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย – กัมพูชา ด้วยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์

จากทางเลือกทางยุทธศาสตร์ 2 ทางเลือกเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ของไทย – กัมพูชา ด้วยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ ควรใช้ทางเลือกที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism) หรืออุดมคตินิยม (Idealism) โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. ด้านการทูตฝ่ายทหาร ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนภารกิจ ตลอดจนกิจกรรมของ คณะผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศในไทย และหาก ผชท.ทหาร กัมพูชา/กรุงเทพฯ ได้รับการดูแล ยกย่องเป็นพิเศษ จะทำให้คณะทูตทหารให้ความเกรงใจ และยอมรับมากขึ้น ผลก็คือเป็นการแสดงความจริงใจประการหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ ควรให้ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทยในต่างประเทศสร้างความคุ้นเคยกับนายทหารระดับสูง และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับกองทัพไทย
2. ด้านการแลกเปลี่ยนการเยือน ควรดำรงการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ เพื่อผลักดันความร่วมมือที่มีอยู่ระหว่างกันให้แน่นแฟ้น มีความก้าวหน้าและเกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น
3. ด้านการฝึกศึกษา ควรดำรงการแลกเปลี่ยนที่เน้นการศึกษาที่มีอยู่ โดยเน้นหลักสูตรหลัก เช่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ และหลักสูตรในโครงการความร่วมมือแลกเปลี่ยนการเรียนภาษาระหว่างไทยกับกัมพูชา รวมทั้งควรมีการจัดทำบันทึกความตกลง หรือบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน เพื่อจะได้เป็นทางการมากขึ้น
4. ด้านการจัดกิจกรรมทางทหาร ควรมีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและกีฬาทหาร ในระดับกองทัพไทยกับกองทัพกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายทหารระดับสูง และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ
5. ด้านความร่วมมือทางทหารระดับทวิภาคี
 - 5.1 ด้านการข่าว ควรดำรงความร่วมมือด้านการข่าวในทุกๆระดับต่อไป และมี การประชุมแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง

5.2 ด้านการปฏิบัติการเพื่อมนุษยชน และบรรเทาสาธารณภัย ควรผลักดันให้มีความตกลงในการปฏิบัติหน้าที่ของชุดปฏิบัติการด้านการบรรเทาสาธารณภัย ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติ และการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน

5.3 ด้านการฝึก ควรดำรงการเชิญกัมพูชาได้ส่งกำลังพลเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึกร่วม/ผสม Cobra Gold 2019 อย่างต่อเนื่อง และดำรงการฝึกร่วม LAND EX THACAM และการฝึกผสม Flash Thunder

5.4 ด้านการรักษาสันติภาพ ควรดำรงการเชิญกัมพูชาให้ส่งนายทหารมาเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร UNSOC และเชิญผู้แทนศูนย์สันติภาพกัมพูชา เดินทางมาประชุมแลกเปลี่ยนการเยือนกับศูนย์สันติภาพ กองทัพไทย เพื่อพัฒนาความร่วมมือในอนาคต

5.5 ด้านการฝึกอบรมโครงการเกษตรและปศุสัตว์ ควรสนับสนุนความร่วมมือด้านการฝึกอบรมโครงการเกษตร และปศุสัตว์ หากกองทัพกัมพูชามีความประสงค์ศึกษาดูงาน ศูนย์ประสานงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองทัพไทย

5.6 ด้านการประชุม ควรสนับสนุนให้มีการประชุมประสานงานฝ่ายเสนาธิการระดับอาวุโส ไทย – กัมพูชา อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการประชุม GBC ซึ่งเป็นกลไกระดับนโยบาย

5.7 ด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิด ดำรงการเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดอาเซียน ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กัมพูชา และดำรงการหารือข้อราชการระหว่างศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดกองทัพไทยและกองทัพกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง

5.8 ด้านแผนที่ สนับสนุนการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย – กัมพูชา ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในข้อกำหนด และปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วม

5.9 ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ควรผลักดันให้มีความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างศูนย์ต่อต้านการก่อการร้ายของไทยกับกัมพูชา และสนับสนุนให้มีการจัดประชุมความร่วมมือว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายในระดับผู้ปฏิบัติงานไทย – กัมพูชา

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์กับการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหาร ไทย - กัมพูชา วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบก่อให้เกิดอุปสรรค และข้อขัดข้องต่อการปฏิบัติงาน วิเทศสัมพันธ์ และเสนอแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านการทหาร ไทย - กัมพูชาโดยอาศัยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ จึงได้ทางเลือกทางยุทธศาสตร์แนวคิดทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism) หรืออุดมคตินิยม (Idealism) โดยในบทที่ 3 นี้จะอภิปรายมุมมองและหลักฐานสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลตรี กิตติ สุขสมสถาน (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของงานวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่างานด้านวิเทศสัมพันธ์เป็นงานที่มีภารกิจและหน้าที่ในการรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ และการรับรองแขกชาวต่างประเทศที่มาเยือนประเทศไทย ในฐานะแขกของกองทัพไทย ในปัจจุบันการทูตและการต่างประเทศนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งต่อความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้การติดต่อประสานงานกับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ การรับรองแขกต่างประเทศ ตลอดจนงานวิเทศสัมพันธ์ในทุกด้าน ยังนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะรักษาชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติ และงานวิจัยของพลตรี อนุศักดิ์ เผ่านาค (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ของทูตทหารไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่าควรมีการผลักดันให้เห็นว่า การทูตโดยฝ่ายทหาร และการทูตเชิงป้องกันมีความสำคัญมากต่อการสร้างอำนาจในการต่อรองเพื่อประโยชน์ของประเทศไทยในด้านต่างๆ และเป็นการยกระดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยด้วย ต้องมีการบูรณาการ ทั้งด้านการประสานงาน การงบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ภาษา และวัฒนธรรม และควรมีแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทิศทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรเน้นความสามารถในการกระชับความสัมพันธ์กับผู้นำทางทหารระดับสูงของประเทศเพื่อนบ้านที่ยังคงมีความหวาดระแวงกันอยู่ และควรขยายการแลกเปลี่ยนการฝึกศึกษาระหว่างกองทัพไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การทำงานในรูปแบบของ

คณะกรรมการชายแดนในระดับต่างๆ ซึ่งถือเป็นกลไกด้านการทูตฝ่ายทหารที่จะใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์โดยจำเป็นต้องให้ความสำคัญในกิจการนี้ และควรใช้วิธีการในรูปแบบหรือช่องทางอื่นๆ ผสมผสานไปด้วย โดยควรมีการปฏิบัติในบทบาทต่างๆดังนี้

1. ด้านการทูตฝ่ายทหาร ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนภารกิจ การทูตฝ่ายทหารไทย และการทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ ปัจจุบันกองทัพไทย และกองทัพต่างประเทศมีการแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารระหว่างกัน จำแนกตามภูมิภาคต่างๆ หน้าที่หลักของผู้ช่วยทูตเหล่านี้ นอกจากเป็นผู้แทนกองทัพ หรือส่วนราชการต้นสังกัดของตนแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ในการหาข่าวทั้งข่าวเปิดและข่าวปิด เรียกว่าเป็น spy อย่างถูกต้องนั่นเอง สำหรับหน้าที่ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์นั้นเป็นสำนึกของคณะผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร และกองทัพไทยให้น้ำหนักกับความสัมพันธ์ทางทหารในกลุ่มภูมิภาคเอเชียเป็นสำคัญ ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว โดยครั้งหนึ่งของจำนวนผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารที่แลกเปลี่ยนในภูมิภาคเอเชียจะกระจายอยู่ในประชาคมอาเซียนซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร
2. ด้านการแลกเปลี่ยนการเยือน ควรดำรงการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ เพื่อผลักดันความร่วมมือที่มีอยู่ระหว่างกันให้แน่นแฟ้น เพราะการแลกเปลี่ยนการเยือน โดยเฉพาะระดับผู้นำทางทหาร จะนำมาซึ่งประโยชน์ที่ไม่สามารถเทียบค่ากับงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เสียไปได้ การเจรจาความเมืองหรือแก้ปัญหาที่ระดับเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้ จนอาจนำมาซึ่งการเผชิญหน้าที่สูญเสียทั้งงบประมาณจำนวนมาก และชีวิตเลือดเนื้อของกำลังพล สิ่งเหล่านี้อาจไม่เกิดขึ้น หากผู้นำมีความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
3. ด้านการฝึกศึกษา ควรดำรงการแลกเปลี่ยนที่นึ่งการศึกษาที่มีอยู่ โดยเน้นหลักสูตรหลัก เช่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ และหลักสูตรในโครงการความร่วมมือแลกเปลี่ยนการเรียนภาษาระหว่างไทยกับกัมพูชา เนื่องจากกองทัพไทย และกองทัพประเทศเพื่อนบ้านมีการแลกเปลี่ยนที่นึ่งศึกษากันมาโดยตลอด และนอกจากนี้ยังมีการฝึกร่วมในระดับต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ตลอดจนพัฒนาความพร้อมในการรักษาความมั่นคงในภูมิภาค
4. ด้านการจัดกิจกรรมทางทหาร ควรมีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและกีฬาทหารในระดับกองทัพไทยกับกองทัพกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายทหารระดับสูง และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ซึ่งสามารถ

วิเคราะห์ได้ว่าให้ผลคุ้มค่า เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการแข่งขันกีฬา กีฬาที่สำคัญในเวลานี้คือกีฬากอล์ฟ เนื่องจากผู้นำทางทหารส่วนใหญ่ใช้กีฬากอล์ฟเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับ counterpart ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพ และการแก้ไขปัญหาที่เพียงแค้ใช้การพูดจากันได้

5. ด้านความร่วมมือทางทหารระดับทวิภาคี เพื่อให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กองทัพจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ขึ้น โดยพิจารณาผลประโยชน์ของชาติ นโยบายรัฐบาล และกำลังอำนาจแห่งชาติเป็นองค์ประกอบ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นนี้เรียกว่ายุทธศาสตร์ทหาร และหนึ่งในยุทธศาสตร์ทหารคือยุทธศาสตร์การป้องกันร่วม ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านการป้องกันด้วย การป้องกันร่วมกันกับประเทศพันธมิตร ทั้งในแบบทวิภาคีและพหุภาคี การป้องกันร่วมกันไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือด้วยกำลังทหารเท่านั้น แต่รวมถึงการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ สนับสนุนด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ และการฝึกร่วมกันด้วย ซึ่งเรียกรวมๆ กันว่าเป็นความร่วมมือทางทหาร

บทที่ 4

บทสรุป

ในการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย – กัมพูชา) ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนดโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่ออธิบายบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์กับการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหาร ไทย – กัมพูชา วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบก่อให้เกิดอุปสรรค และข้อขัดข้องต่อการปฏิบัติงาน วิเทศสัมพันธ์ และเสนอแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านการทหาร ไทย – กัมพูชา โดยอาศัยบทบาทของการวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งการวิเทศสัมพันธ์หรืองานด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในภาพรวมใหญ่ของประเทศ คือ งานของกระทรวงการต่างประเทศ สำหรับองค์กรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ก็จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการต่างประเทศขององค์กรนั้นๆ เช่นเดียวกัน ในส่วนราชการของกองทัพไทยหรือหน่วยขึ้นตรงของกระทรวงกลาโหม จะมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการวิเทศสัมพันธ์ หน่วยงานเหล่านี้มีภารกิจ และการจัดคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างตามขอบเขตความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่กำหนดโดยหน่วยต้นสังกัด งานหลักๆ ของหน่วยเหล่านี้จำแนกให้เห็นภาพได้ คือ การเดินทางไปราชการต่างประเทศของผู้บังคับบัญชา การต้อนรับและรับรองแขกต่างประเทศ งานด้านพิธีการ การทูตฝ่ายทหาร การติดต่อประสานงาน และการช่วยเหลือทางทหาร เป็นต้น เพื่อเป็นการก่อ หรือสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ เป็นการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรี และแสวงหาความร่วมมือร่วมใจกับต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังป้องกันแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับชื่อเสียงเกียรติคุณ มิให้ถูกทำลาย รวมทั้งหมายถึงการดำเนินการเพื่อค้นหาสาเหตุตลอดจนการขจัดแหล่งที่เป็นต้นเหตุของความเข้าใจผิดของชาวต่างประเทศที่มีต่อหน่วยงานและสถาบันของเรา หรือเมื่อเกิดการผิดพลาด ขัดแย้ง เคลือบแคลงสงสัย ตลอดจนข่าวลือ การให้ร้ายป้ายสีให้หมดสิ้นไป โดยหาช่องทางทำความเข้าใจชี้แจงแสดงเหตุผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีทุกฝ่าย และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือเพื่อเสริมสร้างเกียรติคุณ โดยการพยายามสร้าง

ความนิยมเลื่อมใส เชื่อถือศรัทธา เพื่อให้ความดีเหล่านี้เป็นเกราะป้องกันความเสียหายของชื่อเสียง และเป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร่วมกันด้วย จากผลการวิจัยแนวทางที่ดีที่สุดในการใช้บทบาทการวิเทศสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ การให้ความสำคัญและสนับสนุนภารกิจด้านการทูต ฝ่ายทหาร การดำรงรักษาการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ การดำรงการที่นิ่งทางการฝึกศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และดำรงรักษาความร่วมมือทวิภาคีในด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลและกองทัพไทยควรจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวทางการใช้การวิเทศสัมพันธ์โดยฝ่ายทหารในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการร่วมกันจากทุกหน่วยงาน

1.2 รัฐบาลและกองทัพไทยควรจัดทำแผนเพื่อพัฒนาด้านการบริหารจัดการกำลังพลที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้านการวิเทศสัมพันธ์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

2.1 กองทัพไทยควรจัดทำคู่มือแนวทางการใช้การวิเทศสัมพันธ์โดยฝ่ายทหารของกองทัพไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและพิธีการทูตฝ่ายทหาร

2.2 ดำเนินการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับด้านการจัดการกำลังพลให้ทันสมัย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

3.1 ควรมีการวิจัยด้านการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการวิเทศสัมพันธ์

3.2 ควรมีการวิจัยเรื่องบูรณาการการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของหน่วยงานราชการไทย

3.3 ควรมีการวิจัยเรื่องตัวแบบ และการพัฒนาสมรรถนะหลักบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการวิเทศสัมพันธ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2559). สืบค้นจาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8274/บทที่%203.pdf
- กองบัญชาการกองทัพไทย. (2563). เรื่อง แผนปฏิบัติการราชการกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. 2563 - 2565. สืบค้นจาก <https://www.rtarf.mi.th/index.php/th/2016-06-23-07-14-52/2016-06-23-07-36-47>
- ธโรธร ตู้องค์. (2559). แนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบ และแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
- แผนปฏิบัติการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2563 – 2565. สืบค้นจาก <https://opp.mod.go.th/planopsd>
- พลตรี กิตติ สุขสมสถาน. (2541). บทบาทของงานวิเทศสัมพันธ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ.
- พลตรี อนุศักดิ์ เผ่านาค. (2555). ยุทธศาสตร์ของทูตทหารไทยในการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. (13 ตุลาคม 2561). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศ ราชกิจจานุเบกษา. 35 (82 ก)
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย. (2553). แนวทางการดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา. สืบค้นจาก https://www.sscthailand.org/uploads_ssc/wayofpolicyofthaicambodia53.pdf
- หนังสือข่าวทหารอากาศ. (2562). สืบค้นจาก <https://issuu.com/rtafnews/docs/2019-12>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอกหญิง นงนภัส ปฎิมาสุนทร
วัน เดือน ปีเกิด	30 กันยายน 2517
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2532	โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
พ.ศ. 2535	โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชย์
พ.ศ. 2540	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
พ.ศ. 2542	Methodology of English Teaching, Australia
พ.ศ. 2545	Civil Affairs / Psychological Operations Officer, USA
พ.ศ. 2549	หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารสารบรรณ
พ.ศ. 2552	หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารสารบรรณ รุ่นที่ 1
พ.ศ. 2553	หลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 43

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2540	รรท.นายทหารล่าม แผนกล่าม กภต.ขว.ทหาร
พ.ศ. 2553	หน.ล่าม กภต.ขว.ทหาร
พ.ศ. 2554	หน.ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทย กองการทูตฝ่ายทหาร สำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหาร
พ.ศ. 2558	หน.ประสานการช่วยเหลือทางทหาร กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหาร
พ.ศ. 2559	หน.ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ กองการทูตฝ่ายทหาร สำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหาร
พ.ศ. 2561	ประจำสำนักงานผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2561 - 2564	ประจำกรมข่าวทหาร
------------------	------------------